

MIGRAČNÍ VLNA A POSKYTOVÁNÍ ZDRAVOTNÍ PÉČE

Jarmila Kohoutová¹

Iva Šípová²

¹Fakultní nemocnice Olomouc

²Nemocnice České Budějovice, a.s.

XXIII.mezinárodní konference Nemocniční epidemiologie a hygiena, Brno 19. – 20.dubna 2016

❑ **Biblický exodus**, 13. století př.n.l.

- ❑ útěk Židů z egyptského zajetí do Izraele
- ❑ nejstarší velká migrační vlna
- ❑ „symbol přechodu“

❑ **„stěhování národů“**, přelom starověku a středověku (4. – 7.století)

- ❑ nejrozsáhlejší migrační vlna všech dob
- ❑ nájezdy kočovných kmenů + nárůst obyvatelstva + změna klimatických podmínek
- ❑ Zánik antické civilizace, příchod západoslovanských kmenů do střední Evropy

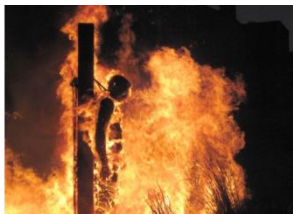
❑ **pád byzantské říše**, rok 1543

- ❑ dobytí Konstantinopolem osmanskými Turky
- ❑ emigrace byzantských učenců na západ/Itálie
- ❑ zrod renesance

❑ **vypovězení Židů z Pyrenejského poloostrova**, rok 1492

- ❑ katoličtí králové, španělská inkvizice
- ❑ útočiště v Osmanské říši

❑ **objevení Ameriky, rok 1492**

- ❑ migrace obyvatel Evropy
- ❑ 1. pol. 19. století Irové
- ❑ téměř vyhlazení indiánského obyvatelstva

❑ **odchod protestantů z Čech, od roku 1620**

- ❑ významná migrační vlna z našeho území
- ❑ odchod učenců a vzdělců do západní Evropy

❑ **2. světová válka, rok 1939 - 1945**

- ❑ odhad migrace 60 miliónů obyvatel

❑ **21. století**

ZAINTERESOVANÉ RESORTY

ministerstvo zdravotnictví

ministerstvo vnitra

Pozn.: Ministerstvo školství, tělovýchovy a sportu – migranti mladší 15 let

LEGISLATIVA

- ❑ **zákon** č. 325/1999 Sb., **o azylu**
- ❑ **zákon** č. 326/1999 Sb., **o pobytu cizinců na území České republiky a**
- ❑ **zákon** č. 258/2000 Sb., **o ochraně veřejného zdraví a**
- ❑ **zákon** č. 372/2011 Sb., **o zdravotních službách**
- ❑ **zákon** č. 374/2011 Sb., **o zdravotnické záchranné službě**

- ❑ **zákon** č. 239/2000 Sb., **o integrovaném záchranném systému a.....**
- ❑ **zákon** č. 240/2000 Sb., **o krizovém řízení a**
- ❑ **zákon** č. 221/2003 Sb., **o dočasné ochraně cizinců**
- ❑ **Typový plán: Migrační vlna velkého rozsahu**

Pozn.: všechny zákony ve znění pozdějších změn

MIGRACE

„živelná“ vlna

- ❑ bivakování
- ❑ stanová „městečka“
- ❑ náhradní ubytování

„řízená“ migrace

- ❑ záchytná zařízení (detence)
- ❑ azylová zařízení
 - ❑ přijímací střediska
 - ❑ pobytová střediska
 - ❑ integrační azylová střediska

Pozn.: Detence = k zajištění cizinců, kteří neoprávněně vstoupili na území ČR (nelegálně) a kterým bylo vydáno pracovníky cizinecké policie rozhodnutí o správním vyhoštění a o zajištění.

„ŽIVELNÁ“ MIGRACE A ZDRAVOTNÍ PÉČE

zákon č. 326/1999 Sb.

□ povinnost cizince

Cizinec je povinen podrobit se v případech, kdy to odůvodňuje jeho zdravotní stav, lékařskému vyšetření a dalším opatřením k omezení vzniku a šíření přenosných onemocnění (§103).

□ nárok cizince na zdravotní služby po dobu zajištění na území ČR

a) neodkladná a základní související léčba při stavech, které

1. bezprostředně ohrožují život
2. mohou vést prohlubováním chorobných změn k náhlému úmrtí
3. způsobí bez rychlého poskytnutí zdravotních služeb trvalé chorobné změny
4. ohrožují jeho samého nebo jeho okolí
5. se týkají těhotenství a porodu, s výjimkou umělého přerušení těhotenství na žádost cizince

b) v souvislosti s nařízenou karanténou nebo jiným opatřením v souvislosti s ochranou veřejného zdraví.

„ŘÍZENÁ“ MIGRACE A ZDRAVOTNÍ PÉČE

zákon č. 325/1999 Sb.

- ❑ **přijímací středisko = vstupní lékařská prohlídka**
- ❑ **vstupní lékařská prohlídka**
 - ❑ kompletní lékařská prohlídka (fyzikální vyšetření a psychický stav), zahrnuje i imunizaci proti spalničkám
 - ❑ rtg vyšetření srdce a plic, vyšetření pneumologem
 - ❑ kožní tuberkulinový test (Mantoux) o osob mladších 15 let
 - ❑ vyšetření krve – screening syfilis
 - ❑ vyšetření stolice na parazity, kultivace na patogenní mikroorganismy
 - ❑ antigen a specifická protilátka HIV – nabízeno, lze pouze se souhlasem

„ŽIVELNÁ“ MIGRACE A ZDRAVOTNÍ PÉČE

zákon č. 326/1999 Sb.

Žadatel o udělení mezinárodní ochrany a jeho dítěti narozenému na území po dobu 60 dnů ode dne narození a cizinci, který je strpěn na území, a jeho dítěti narozenému na území po dobu 60 dnů ode dne narození se poskytují na území bezplatné zdravotní služby v rozsahu služeb hrazených ze zdravotního pojištění podle zákona o veřejném zdravotním pojištění a dále zdravotní služby v souvislosti s nařízenou karanténou anebo jiným opatřením v souvislosti s ochranou veřejného zdraví (§ 88 odst. 1).

METODICKÝ POKYN MZ ČR

PŘIPRAVUJE SE

- ❑ **zajištění zdravotní péče o migranty** (ambulance, lůžka, zařízení sociálních služeb)
 - ❑ cestovatelská anamnéza
 - ❑ laboratorní screening pro vybrané infekční nemoci
 - ❑ klinickou diagnostiku příznaků souvisejících s možnými importovanými nákazami (včetně zhodnocení případného zahmyzení)
 - ❑ sledování údajů o očkování
 - ❑ doplnění chybějícího očkování (zejména proti spalničkám a polio)
 - ❑ léčbu a dlouhodobou péči u chronických onemocnění
 - ❑ zavedení výchovy a podpory zdraví zaměřených na problematiku migrantů

- ❑ **bezpečí personálu**
 - ❑ na pracovištích **urgentního a centrálního příjmu, JIP/ARO/ZZS, dětských oddělení, infekčních oddělení, oddělení kožního lékařství, VPL, PLDD** se doporučuje zajistit
 - ❑ očkování zdravotnických pracovníků nar. v letech 1970-1979 jednou dávkou očkovací látky **proti spalničkám, příušnicím a zarděnkám**
 - ❑ očkování všech zdravotnických pracovníků proti **difterii, tetanu a pertusi** v nejbližším termínu místo přeočkování monovakcínou proti tetanu

ZDRAVOTNÍ RIZIKA

„živelná“ migrace

nevyhovující hygienické podmínky
(koupelny, toalety)

šíření přenašečů infekčních onemocnění

nejsou vstupní prohlídky

„řízená“ migrace

dostupné hygienické zázemí

prádelny, stravování

vstupní prohlídky

infekční nemoci

OOVZ

❑ „SZD“

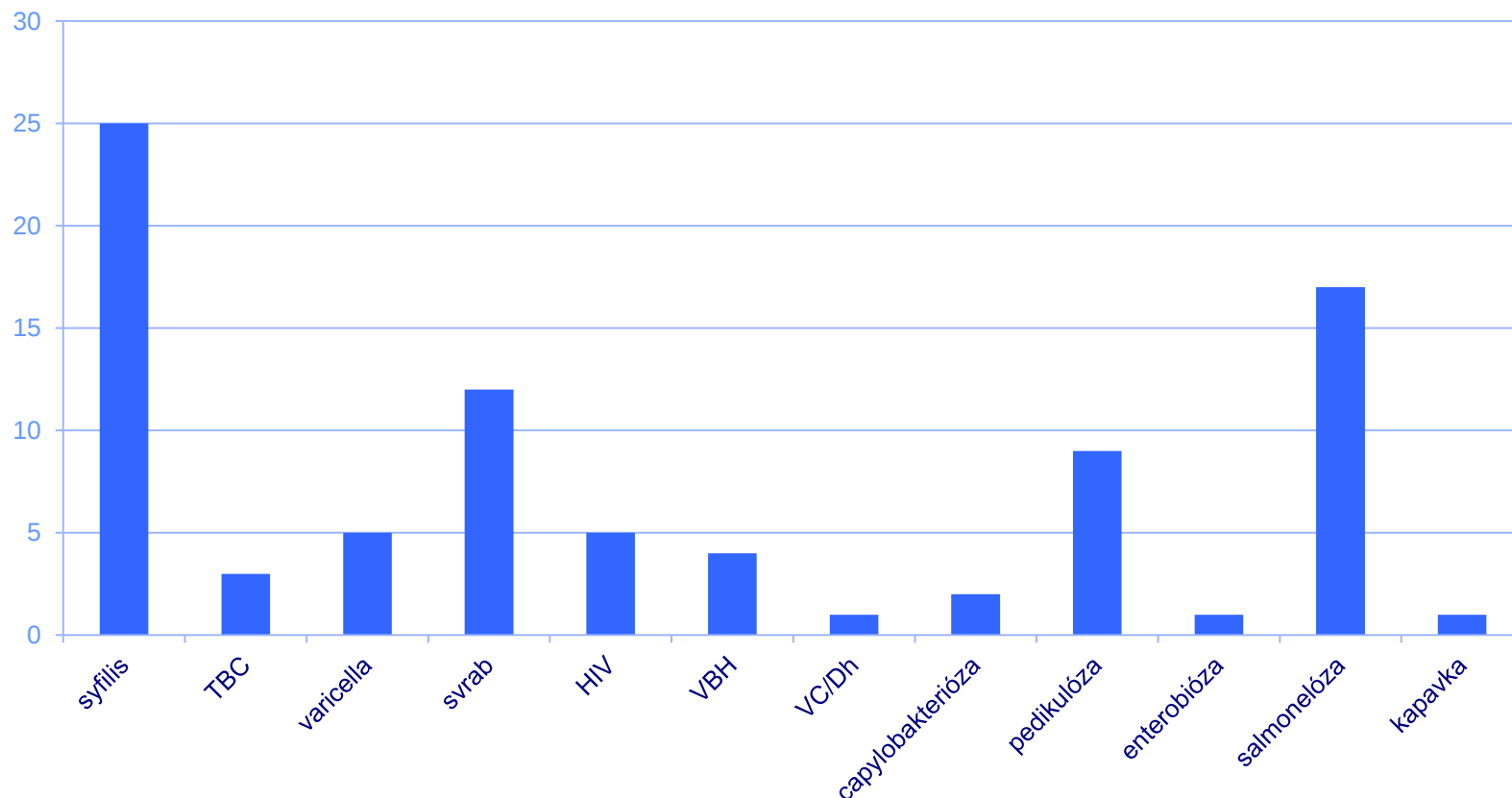
- ❑ kontrola kvality pitné vody, kontaminace spodních vod
- ❑ kontrola ubytovacích zařízení
- ❑ kontrola stravovacích služeb
- ❑ ochranná DDD

❑ protiepidemická opatření

- ❑ šetření v ohnisku
- ❑ izolace, léčba
- ❑ **mimořádná opatření** (ohnisková desinfekce na zasaženém území, varovné označení objektů, příkaz k vyčlenění objektů v majetku státu ke karanténě atd.)
- ❑ **přenos informací**
- ❑

STATISTICKÉ ÚDAJE

K 31.12.2015 zajištěno 3 352 osob (MV ČR)

POSKYTOVATELÉ ZDRAVOTNÍCH SLUŽEB

- ❑ poskytování zdravotní péče
- ❑ hlášení infekčních onemocnění
- ❑ prozatímní opatření v ohnisku
- ❑ izolace a léčba pacientů s infekčním onemocněním

Pozn.: Neodkladná péče, jejím účelem je zamezit nebo omezit vznik náhlých stavů, které bezprostředně ohrožují život nebo by mohly vést k náhlé smrti nebo vážnému ohrožení zdraví, nebo způsobují náhlou nebo intenzivní bolest nebo náhlé změny chování pacienta, který ohrožuje sebe nebo své okolí (§5 odst. 1a).

FINANCOVÁNÍ ZDRAVOTNÍ PÉČE

❑ VZP/stát/MV

- ❑ žadatelé o mezinárodní ochranu (o azyl, o doplňkovou ochranu)
- ❑ azylanti
- ❑ osoby s udělenou mezinárodní ochranou a dočasnou ochranou
- ❑ žadatelé o dočasnou ochranu
- ❑ cizinci bez platného povolení zajištění na území ČR

Neodkladná zdravotní péče musí být poskytnuta vždy bez ohledu na úhradu.

Informace o poskytování zdravotní péče pro migranty v České republice

Lékaři a ostatní zdravotnický personál jsou připraveni Vám kvalitně poskytnout potřebnou zdravotní péči. Budou se též snažit o umožnění komunikace s pomocí tlumočníka, bude-li k dispozici. Věříme, že společným úsilím překonáme obtíže a možná nedorozumění podmíněná jazykově či odlišnými zvyklostmi při ošetřování. Důležité je, abychom si důvěřovali a měli dobrou vůli se vzájemně pochopit a vyhovět si.

Z právního hlediska upravuje poskytování zdravotní péče v ČR především zákon č. 372/2011 S., o zdravotních službách.

- Zdravotní služby Vám mohou být poskytnuty **pouze s Vaším svobodným a informovaným souhlasem** – kromě výjimečných případů (viz dále) tedy můžete zdravotní služby odmítnout.
- Zdravotní služby Vám budou poskytovány **v dobré víře Vám prospět**, a to podle pravidel vědy a medicínských postupů uznávaných v České republice.

Při poskytování zdravotních služeb máte právo na

- úctu, důstojné zacházení, ohleduplnost a respektování soukromí i studu v souladu s charakterem poskytovaných zdravotních služeb,
- seznámení s povahou a průběhem daného výkonu, s vnitřním řádem lůžkového zdravotnického zařízení,
- přítomnost osoby blízké nebo osoby, kterou jako pacient určíte, a to v souladu s vnitřním řádem a nenaruší-li přítomnost této osoby výkon poskytované služby,
- nepřetržitou přítomnost zákonného zástupce (popřípadě osoby určené zákonným zástupcem), pěstouna či opatrovníka, jde-li o nezletilou osobu či osobu s omezenou svéprávností,
- znalost jmen zdravotnických a jiných odborných pracovníků přímo zúčastněných na poskytování zdravotních služeb,
- odmítnutí přítomnosti osob, které nejsou na poskytnutí zdravotní služby přím o zúčastněny,
- písemnou zprávu o průběhu a výsledku poskytnuté zdravotní služby,
- možnost přijímat v lůžkovém zdravotnickém zařízení duchovní péči a duchovní podporu od duchovních církví a náboženských společností registrovaných v České republice nebo od osob pověřených výkonem duchovenské činnosti, a to v souladu s vnitřním řádem a způsobem, který neporušuje práva ostatních pacientů; návštěvu duchovního nelze odepřít v případě ohrožení života nebo vážného poškození zdraví (nestanoví-li jiný právní předpis jinak).

Bez souhlasu pacienta lze poskytnout pouze neodkladnou péči, a to v případě, kdy zdravotní stav neumožňuje pacientovi tento souhlas vyslovit (tím není dotčeno dříve vyslovené přání) nebo v případě léčby vážné duševní poruchy, pokud by v důsledku jejího neléčení došlo se vši pravděpodobností k vážnému poškození zdraví pacienta.

Pacienta lze bez souhlasu hospitalizovat (umístit v nemocnici), jestliže

- je nařízena izolace, karanténa nebo léčení podle zákona o ochraně veřejného zdraví,
- ohrožuje bezprostředně a závažným způsobem sebe nebo své okolí a jeví známky duševní poruchy nebo touto poruchou trpí nebo je pod vlivem návykové látky, pokud hrozbu pro pacienta nebo jeho okolí nelze odvrátit jinak,
- jeho zdravotní stav vyžaduje poskytnutí neodkladné péče a zároveň neumožňuje, aby vyslovil souhlas,
- jde o nezletilého pacienta nebo pacienta s omezenou svéprávností v případě, že jde o podezření na týrání, zneužívání nebo zanedbávání.

KOMUNIKAČNÍ KARTY

18. duben 2016

Občan | Pacient

- Ministerstvo zdravotnictví
- Úřední deska
- Dotace
- Prevence
- Pacientské organizace
- Žádosti o informace
- Kde najdu nejbližší
- Očkovací kalendáře
- Zůstatky na fondech zdravotních pojišťoven
- Přerozdělování pojistného na veřejné zdravotní pojištění
- Tiskové centrum

Rychlé odkazy

- Prevence rakoviny - projekt
- Nebezpečné výrobky

Najdete nás na facebooku

DOTAZNÍK

spokojenosti pacientů

Hlavní stránka / Novinky

Komunikační karty pro pacienty cizince a zdravotníky

Odbor zdravotních služeb ministerstva zdravotnictví připravil dvojazyčné komunikační pacientské karty, které mají napomoci snazší komunikaci mezi českými zdravotníky a jejich zahraničními pacienty. Karty jsou k dispozici v devíti jazykových mutacích a jsou tematicky rozděleny do pěti oblastí. Každá karta obsahuje soubor otázek v českém jazyce, jejich překlad do cizího jazyka a také fonetický přepis výslovnosti v tomto jazyce.

- Dětské lékařství (všechny jazykové mutace ve formátu zip)
 - anglický jazyk
 - arabský jazyk
 - bulharský jazyk
 - německý jazyk
 - rumunský jazyk
 - ruský jazyk
 - španělský jazyk
 - ukrajinský jazyk
 - vietnamský jazyk
- Gynekologie a porodnictví (všechny jazykové mutace ve formátu zip)
 - anglický jazyk
 - arabský jazyk
 - bulharský jazyk
 - německý jazyk
 - rumunský jazyk
 - ruský jazyk
 - španělský jazyk
 - ukrajinský jazyk
 - vietnamský jazyk
- Ošetrovatelství (všechny jazykové mutace ve formátu zip)
 - anglický jazyk
 - arabský jazyk
 - bulharský jazyk
 - německý jazyk
 - rumunský jazyk
 - ruský jazyk
 - španělský jazyk
 - ukrajinský jazyk
 - vietnamský jazyk

GYNEKOLOGIE A PORODNICTVÍ – ARABSKÝ JAZYK

Sada otázek a odpovědí pro komunikaci s cizincem:

Gynekologie a porodnictví

مجموعة أسئلة وأجوبة للتواصل مع الأجانب - الطب النسائي والتوليد

Mažmúat asšila wa ašwiba il-lawásol maol-ažánob:

al-lubb an-nisái wat-lawáid

Základní informace

معلومات أساسية

Ma'alumát asasíja

1.	Dobrý den, jmenuji se ..., jsem lékař / zdravotní sestra. مرحبا، إسمي ...، أنا دكتور /دكتورة / ممرضة Marhaba, ismī..., ana doktor/ doktora / mumarrida.	Ano / Ne
2.	Můžete nám dát kontakt na někoho, kdo je schopen tlumočit po telefonu? ممکن أن تعطیني رقم هاتف شخص يستطيع الترجمة عبر الهاتف? Mumken an tutinī raqm hátef šachs jastatf at-taržama abra-hátef?	Nám / La
3.	Napište mi, prosím, Vaše jméno a datum narození. اكتب اسمك وتاريخ ميلادك من فضلك Uktob ismak wa táriḥ mládek min fadlek.	
4.	Máte nějaký doklad totožnosti? Máte zdravotní pojištění? Máte doklad o zdravotním pojištění? هل لديك أي وثيقة إثبات هوية? هل عندك تأمين صحي? هل عندك وثيقة تأمين? Hal indak wasiqat ta'amín sihhī? Hal idnak ta'amín sihhī? Hal ladajk aj wasiqat isbát hawíja?	Ano / Ne لا / نعم Nám / La
5.	Napište, prosím, Vaši adresu. Uveďte, prosím, kontakt na Vaše blízké, kteří se o Vás mohou postarat. اكتب اسمك وتاريخ ميلادك من فضلك	

profesionalita a lidský přístup

MIGRACE A INFEKČNÍ ONEMOCNĚNÍ

- ❑ tuberkulóza
- ❑ spalničky
- ❑ dětská obrna
- ❑ záškrť
- ❑ virové hepatitidy
- ❑ pohlavně přenosné nemoci
- ❑ nákazy s epidemiologickým potenciálem (průjemová onemocnění, respirační nemoci....)
- ❑ multi a panrezistentní mikroorganismy

1/4

MIGRACE A INFEKČNÍ ONEMOCNĚNÍ

❑ **tuberkulóza**

- ❑ Afgánistán, 190 nových případů/100 000 obyvatel
- ❑ ČR 5 nových případů/100 000 obyvatel, cizinci 20%
- ❑ ČR/2015 2 případy TBC
- ❑ doporučení WHO: nespecifické imunostimulans, prevence těžkým forem, aplikace do 1 roku věku

❑ **spalničky**

- ❑ země Asie – odlišný genotyp
- ❑ epidemie Calais leden 2016, naočkováno následně 2 000 migrantů
- ❑ ČR vysoká kolektivní imunita, ale riziko pro zdravotníky (věk cca 35 – 45 let)

❑ **dětská obrna**

- ❑ endemické oblasti Pákistán, Afgánistán
- ❑ 2014 epidemie v Sýrii
- ❑ neprokázán import do Evropy
- ❑ eradikace typu 2 - září 2015, tzn. vakcinace pouze typ 1 a 3

MIGRACE A INFEKČNÍ ONEMOCNĚNÍ

□ **záškrť**

- v Evropě ojedinělé výskyty (Španělsko 6/2015, Finsko 12/2015, Belgie 3/2016)
- ČR vysoká proočkovanost
- objevují se kožní formy často obtížně diagnostikované

□ **virové hepatitidy**

- VHA značné riziko – migranti mezi sebou
- VHB vysoká promořenost migrantů - odhad 5 -15%, akutní i chronické formy, přenos z matky na plod (72%)
- VHC promořenost – odhad 3%

□ **pohlavně přenosné nemoci**

- HIV: nedostupná data, zachytná zařízení ČR 5 pozitivních/2015, převaha u heterosexuálů
- syfilis: vysoký zachyt s nejasnými stádii nemoci
- VHB/VHC: vysoký podíl sexuálně aktivních mladých mužů v populaci migrantů

3/4

MIGRACE A INFEKČNÍ ONEMOCNĚNÍ

□ **nákazy s epidemiologickým potenciálem**

- **průjmová onemocnění:** salmonelóza (ČR časté nosičství u azylantů), bacilární úplavice (tábory EU)
- **černý kašel:** riziko pro neočkované kojence, genetická změna bakterie *B. pertussis*
- **svrab**
- **zavšivení**

□ **multirezistentní mikroorganismy**

- migranti ze Sýrie, Afganistánu, Albánie (Německo 2015)
 - 35% dětí kmeny Enterobacteriaceae ve stolici
 - 61% dospělých G- tyčky
- preventivní opatření při poskytování zdravotní péče v nemocnicích

4/4

Zdroje: L. Grepl-Bauerová, J. Hejdová.J.Kohoutová: Co přináší migrační vlna pro resort zdravotnictví, MEKA Brno 2016

DĚKUJEME ZA POZORNOST

